МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерства образования и науки Республики Башкортостан

Администрация городского округа город
Нефтекамск Республики Башкортостан

Муниципальное общеобразовательное автономное учреждение
средняя общеобразовательная школа №11
городского округа город Нефтекамск Республики Башкортостан

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДАЮ
на заседании ШМО руководитель ШМО учителей родных языков и литературы и ОДНК НР	Заместитель директора по учебной работе МОАУ СОШ №11	Директора МОАУ СОШ №11
________________________ /И.Ф. Валиева/ Протокол №1 от 30.08. 2024г.	________________________ /Р.Р.Ямалтдинова / Протокол МС №1 от 30.08.2024г.	________________________ /И.Г. Аллаяров/ Приказ №576 от 30.08.2024г.

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

Сертификат: 00E04301A6D9BD4262D6EC61772058B4B2
Владелец: Аллаяров Илдар Габидович
Действителен: с 19.06.2024 до 12.09.2025

КОНТРОЛЬНО-ОЦЕНОЧНЫЕ СРЕДСТВА

по учебному предмету
«Государственный (башкирский) язык Республики Башкортостан»

для обучающихся 9 класса

г. Нефтекамск, 2024

Аңлатма яҙыу

Тикшереү эшенең текстары дәрестә үтелгән грамматик һәм лексик темалар менән бәйле алына. Тикшереү эше һәр уҡыусының алдында булырға тейеш.

Тикшереү эшенең йөкмәткеһе һәм структураһы түбәндәге документтарға таянып төҙөлдө:

1. "Рәсәй Федерацияһында Мәғариф тураһында" Федераль законы №273-ФЗ, 29.12.2012й.
2. Нефтекама ҡалаһы 11-се мәктәптең муниципаль дөйөм автономия белем биреү учреждениеһының уҡыу планы.
3. “Рәсәй Федерацияһы халыҡтары телдәре тураһында” законы (№1807, 25.10.1991й.).
4.“Башҡортостан республикаһы халыҡтары телдәре тураһында ” БР Законы (216 –З, 15.02.1999 й.)
5. Төп дөйөм белем биреүҙең төп белем биреү программаһы.
6. Дөйөм белем биреү ойошмаларында уҡытыу рус телендә алып барылған 5-9 кластар өсөн Башҡортостан Республикаһының дәүләт (башҡорт) теле уҡыу предметы буйынса дөйөм белем биреү өлгө программаһы.
7. Рәсәй Федерацияһы халыҡтарының туған телдәрен уҡытыу концепцияһы.
8. Башҡортостан Республикаһы Мәғариф һәм фән министрлығы коллегияһы ҡарары 29.08. 2024 йыл.

Контроль эшенең структураһы һәм үтәлеү ваҡыты.

Тикшереү эше 1 өлөштән тора.

Контроль эште башҡарыу өсөн 40 минут бирелә.

Өҫтәлмә материалдар һәм күргәҙмәлек ҡулланылмай.

Башҡорт теле буйынса белемдәрен һәм күнекмәләрен баһалау нормалары

Тикшереү эшендә биргән яуаптарҙы билдәләү нормалары

Башҡорт теленең ағымдағы, сирек йәки йыл аҙағында, шулай уҡ уҡыу йылы башында инеү диктанты, ҙур темаларҙан һуң йомғаҡлау контроль эштәре үткәрелә. Ағымдағы контроль эштәр программаның өйрәнелгән материалын үҙләштереүҙе тикшереү маҡсатында уҙғарыла. Уларҙың төрө һәм үткәреү йышлығы өйрәнелә торған материалдың ҡатмарлылығынан, уҡыусыларҙың белем кимәленән сығып билдәләнә. Ағымдағы контроль эштәр өсөн уҡытыусы йә тотош дәресте, йә уның бер өлөшөн генә файҙалана ала.

Программа материалының үҙләштереү кимәле уҡыусыларҙың дәрестәрҙә телдән биргән яуаптарына һәм яҙма эштәренә ҡарап баһалана.

Уҡыусының яуабын баһалағанда, түбәндәге критерийҙар менән эш итергә тейеш:

1. Яуаптың тулы һәм дөрөҫ булыуы;
2. Үтелгәнде аңлы үҙләштереү, аңлау кимәле;
3. Яуаптың телмәр төҙөлөшө, әҙәби тел нормаларына ярашлы булыуы.

Уҡыусының яҙма рәүештә биргән яуабы үтелгән материалдың уҡытыусы тәҡдим иткән өлөшөнә логик эҙмә-эҙлекле аңлатманы эсенә алған бәйләнешле телмәр булырға, яуап биреүсе баланың өйрәнелгән ҡағиҙәләргә,билдәләмәләргә таянып эш итә белеүен күрһәтергә тейеш.

Әгәр уҡыусы:

1. Тәҡдим ителгән теманы тулы аңлатһа, тел төшөнсәләренә дөрөҫ билдәләмә бирһә;
2. Үтелгән материалды тулы аңлауын, белемдәрен практик ҡуллана белеүен күрһәтһә;
3. Материалды эҙмә-эҙлекле һәм әҙәби тел нормаларына ярашлы аңлатһа, уның яуабы **«5» билдәһе** менән баһалана.

Әгәр уҡыусы «5» билдәһен ҡуйыу талаптарына ярашлы яуап бирһә, ләкин һирәк яһала торған хаталар ебәреп тә уҡытыусы иҫкәртеүенән һуң уларҙы төҙәтеп барһа, телендә, телмәр төҙөлөшөндә һирәк - һаяҡ яңылышлыҡтар китһә, уның яуабы «**4» билдәһе** менән баһалана.

Әгәр уҡыусы тәҡдим ителгән темаға ҡараған төп төшөнсәләрҙе аңлауын һәм белеүен күрһәтһә,ләкин

1. Материалды тулы аңлата алмаһа,төшөнсәләрҙең һәм ҡағиҙәләрҙең билдәләмәһендә хаталар ебәрһә;
2. Әйткән фекерҙәрен тулы һәм иҫбатлауҙы нигеҙләй белмәһә, үҙ миҫалдарын килтерә алмаһа;
3. Яуабында эҙмә-эҙлелек һаҡланмаһа,телмәр төҙөлөшөндә хаталар булһа, уның яуабы **«3» билдәһе** менән баһалана.

Әгәр уҡыусы һоралған материалдың күберәк өлөшөн белмәүен, билдәләмәләрҙе һәм ҡағиҙәләрҙе әйткәндә уларҙың төп фекерен боҙоуға килтерә торған хаталар ебәрһә, материалды икеләнеүҙәр менән системаһыҙ аңлатһа, уның яуабы «**2» билдәһе** менән баһалана

Һаулыҡ мөмкинлектәре сикләнгән балалар өсөн

1. Тәҡдим ителгән теманы аңлатһа;
2. Үтелгән материалды аңлауын, белемдәрен практик ҡуллана белеүен күрһәтһә;
3. Материалды эҙмә-эҙлекле һәм әҙәби тел нормаларына ярашлы аңлатһа, уның яуабы **«5» билдәһе** менән баһалана.

Әгәр уҡыусы «4» билдәһен ҡуйыу талаптарына ярашлы яуап бирһә, ләкин һирәк яһала торған хаталар ебәреп тә уҡытыусы иҫкәртеүенән һуң уларҙы төҙәтеп барһа, телендә, телмәр төҙөлөшөндә һирәк - һаяҡ яңылышлыҡтар китһә, уның яуабы «**5» билдәһе** менән баһалана.

Әгәр уҡыусы тәҡдим ителгән темаға ҡараған төп төшөнсәләрҙе аңлауын һәм белеүен күрһәтһә,ләкин

4. Материалды тулы аңлата алмаһа,төшөнсәләрҙең һәм ҡағиҙәләрҙең билдәләмәһендә хаталар ебәрһә;
5. Әйткән фекерҙәрен тулы һәм иҫбатлауҙы нигеҙләй белмәһә, үҙ миҫалдарын килтерә алмаһа;
6. Яуабында эҙмә-эҙлелек һаҡланмаһа,телмәр төҙөлөшөндә хаталар булһа, уның яуабы **«4» билдәһе** менән баһалана.

Әгәр уҡыусы һоралған материалдың күберәк өлөшөн белмәүен, билдәләмәләрҙе һәм ҡағиҙәләрҙе әйткәндә уларҙың төп фекерен боҙоуға килтерә торған хаталар ебәрһә, материалды икеләнеүҙәр менән системаһыҙ аңлатһа, уның яуабы «**3» билдәһе** менән баһалана

Комплекслы инеш контроль эше

1. Спишите, вставляя пропущенные буквы

Донъяла төрлө илд…р бар. Бер ил үҙенең тау…ары, икенсеһе үҙенең далалары, өсөнсөһө һыу…ары, дүртенсеһе урмандары менән дан тота. Ә Башҡортостанда шуларҙың барыһы ла бар.

Урал... Был атаманы әйтеү менән, күҙ алдына әкиәт батша…ының алтын һарайына оҡшаған бейек ҡаялар, иге-сиге булмаған урмандар, таштан ташҡа һикереп аҡкан һалҡын шишм…ләр, сәскәле аҡландар, таҫма-таҫма булып һу…ылған тау юлдары килеп баҫа.

Урал... Унан көс алып, урау-урау юлдар үтеп, беҙҙең данлы…лы Ағиҙелебеҙ, тынғыһыҙ, етеҙ Ҡари…елебеҙ киң далаларға ашыға.

2. Переведите словосочетания .

Баш ҡала, киң дала, матур сәскәләр, ҡалын урмандар, шифалы үләндәр, яҡты мәктәп, төрлө милләт, файҙалы ҡаҙылмалар.

3. Из данных слов составте предложения..

1. Башҡортостан, еребеҙ, гүзәл, беҙҙең, тыуған.
2. Матур, иҫ киткес, унын, тәбиғәте.
3. Яратабыҙ, ата-бабалар, төйәген, беҙ.
4. Тырыш хеҙмәт, ҡыуандырырбыҙ, менән, Тыуған илебеҙҙе.

Комплекслы йыллыҡ контроль эше.

1. Нөктәләр урынына тейешле хәрефтәр ҡуйып яҙырға.
2. Һуңғы абзацты тәржемә итергә.

Тыуған төйәк

Июнь- й...лдың иң матур айы. Болон, туғайҙар гөрләп сәскә ата. Был айҙа Өфө ҡалаһына яҡын аҡландарҙа 40-тан ашыу сәскә төрөн күрергә мөмкин.

Йылға, күлдә өҫтөн ап-ак һәм һап-һары томбойоҡ сәскәләре ҡаплай.

Май, июнь – ҡоштарҙың бә...ла сығарыу ваҡыты. Улар бал...ларына ашарға ташып бер була. Мәҫәлән, бәләкәй генә себен сәпсеге тәүлегенә 560 тапҡыр осоп, аҙык к...лтерә.

Июндә күбәләктәр ...са. Бал ҡорто күс ай...ра.

Июнь - тәүге еләктәр айы. Иң тәүҙә ҡайын еләге б...шә.

22 июнь – йыл эсендә иң оҙон көн һәм иң ҡыҫҡа төн. Бер нисә к...н шулай тиғеҙ тора, шунан йәйге к...н ҡыҫкара башл...й

3. Һүҙҙәргә сифаттар өҫтәп яҙығыҙ.

1. Ел – көслө, ...
2. Көн-...
3. Бала- ...
4. Уҡытыусы-...
5. Әсәй-...

4. Һүҙбәйләнештәрҙе тәржемә итегеҙ

Туған мәктәбем
Хәйерле юл
Алтын бал
Ҡоштар оса
Ете мөғжизә
Ҡәрәҙле бал

Башҡортостан буйлап сәйәхәт
Ғорур атай

Яуаптары:

Комплекслы инеш контроль эше

1. Спишите, вставляя пропущенные буквы

Донъяла төрлө илдәр бар. Бер ил үҙенең тауҙары, икенсеһе үҙенең далалары, өсөнсөһө һыуҙары, дүртенсеһе урмандары менән дан тота. Ә Башҡортостанда шуларҙың барыһы ла бар.

Урал... Был атаманы әйтеү менән, күҙ алдына әкиәт батшаһының алтын һарайына оҡшаған бейек ҡаялар, иге-сиге булмаған урмандар, таштан ташҡа һикереп аҡҡан һалҡын шишмәләр, сәскәле аҡландар, таҫма-таҫма булып һуҙылған тау юлдары килеп баҫа.

Урал... Унан күс алып, урау-урау юлдар үтеп, беҙҙең данлыҡлы Ағиҙелебеҙ, тынғыһыҙ, етеҙ Ҡариҙелебеҙ киң далаларға ашыға.

2. Переведите словосочетания .

Баш ҡала, киң дала, матур сәскәләр, ҡалын урмандар, шифалы үләндәр, яҡты мәктәп, төрлө милләт, файҙалы ҡаҙылмалар.

3. Из данных слов составте предложения..

1. Башҡортостан, еребеҙ, гүзәл, беҙҙең, тыуған.
2. Матур, иҫ киткес, унын, тәбиғәте.
3. Яратабыҙ, ата-бабалар, төйәген, беҙ.
4. Тырыш хеҙмәт, ҡыуандырырбыҙ, менән, Тыуған илебеҙҙе.

Комплекслы йыллыҡ контроль эше.

1.

Тыуған төйәк

Июнь- йылдың иң матур айы. Болон, туғайҙар гөрләп сәскә ата. Был айҙа Өфө ҡалаһына яҡын аҡландарҙа 40-тан ашыу сәскә төрөн күрергә мөмкин.

Йылға, күлдә өҫтөн ап-аҡ һәм һап-һары томбойоҡ сәскәләре ҡаплай.

Май, июнь – ҡоштарҙың бала сығарыу ваҡыты. Улар балаларына ашарға ташып бер була. Мәҫәлән, бәләкәй генә себен сәпсеге тәүлегенә 560 тапҡыр осоп, аҙык килтерә.

Июндә күбәләктәр оса. Бал ҡорто күс айыра.

Июнь – тәүге еләктәр айы. Иң тәүҙә ҡайын еләге бешә.

22 июнь – йыл эсендә иң оҙон көн һәм иң ҡыҫҡа төн. Бер нисә көн шулай тиғеҙ тора, шунан йәйге көн ҡыҫҡара башлай.

3.22 июня – самый длинный день и самая короткая ночь в году. Сохраняется несколько дней , затем летние дни становятся короче.

3.

1. Ел – көслө, һыуыҡ, ыжғыр,ҡаты...
2. Көн- йылы, ҡояшлы, һалҡын, сыуаҡ..
3. Бала- яғымлы, көләс, тыуған
4. Уҡытыусы- мөләйем, беренсе, уҫал
5. Әсәй-яғымлы, яратҡан, тырыш..

4. Һүҙбәйләнештәрҙе тәржемә итегеҙ

Туған мәктәбем – Родная школа
Хәйерле юл –Счастливого пути
Алтын бал – золотой мед
Ҡоштар оса –птицы летят
Ете мөғжизә - семь чудес
Ҡәрәҙле бал –сотовый мед
Башҡортостан буйлап сәйәхәт – путешествие по Башкортостану.
Ғорур атай – гордый отец